

Utpostens
dobbeltime

Ingen allmennmedisinsk kjendis, snarere en doldis

Jannike Reymert
INTERVJUET AV IVAR SKEIE

Jannike Reymert – mange har nok sett navnet – ikke minst her i dette bladet. Likevel er hun ingen allmennmedisinsk kjendis. Hun er snarere en doldis. Begge deler av definisjonen har relevans når det gjelder Jannike. Hun har kanskje ikke stor makt. Men hun har nok innflytelse, og hun liker definitivt å holde seg i bakgrunnen og å unngå offentlighet. Vi (resten av Utpostens avtroppende redaksjon) synes bestemt at det er på sin plass å rette lyset mot henne i vårt siste nummer, nå når hun avslutter etter ti år som Utpostenredaktør, de siste fem år som koordinerende redaktør. Ingen har gjort dette før henne!

– Ti år i Utposten! To redaktørperioder! Hva «føler du nå»?
– Vemod og takknemlighet er de to første ordene som faller meg inn – er det ikke slik man finner ut hva man føler: å ta fram det som renner en i hu før man rekker å tenke nøye over saken? Jeg føler vemod fordi det er slutt på ti artige, lærerike år i redaksjonen sammen med engasjerte kolleger

doldis -en, -er (fam.) innflytelsesrik, men tilbaketrukket person; grå eminense Etym.: sv.; avl. av dold perf. pt. av dölja skjule, dölge

Norsk Ordbok

fra det ganske land. Jeg kan faktisk ikke tenke meg noe annet forum som kunne vært mer givende for meg, både faglig og personlig. Jeg føler takknemlighet fordi jeg var så heldig å bli spurt om å være medredaktør, ganske så tilfel-

“Jeg kan faktisk ikke tenke meg noe annet forum som kunne vært mer givende for meg, både faglig og personlig.”

Foran Haldor Laxness' hus, Island, juni 2007.

FOTO: NINA ARNTSEN

dig, for ti år siden og så at dere i den neste redaksjonen «krevde» at en av oss som var inne i driften av bladet ble med over i den nye redaksjonen for at dere skulle slippe å begynne helt på nytt.

– *Hva har vært den viktigste drivkraften din i dette arbeidet?*

– Drivkraften har vært at jeg liker å holde på med faget, og da særlig når jeg som i jobben med Utposten har hatt anledning til å tenke litt over hva vi leger egentlig driver på med. Klinisk stoff og hverdagsmedisin har vært mine satsningsområder. Selv fotvorter har ikke unnslett mitt søkelys, det er jo ikke akkurat intellektuelt utfordrende stoff, men plagsomt for dem som har det og vanskelig å behandle for oss som er satt til å behandle selv en så banal lidelse.

Drivkraften er selvsagt også å prestere det beste i den maktposisjonen jeg nå en gang fikk tildelt da jeg fikk være med i redaksjonen i Utposten.

Jannike trives definitivt ikke i rampelyset. Men hun nevner makt, og bekrefter da kanskje at hun er en doldis i det allmennmedisinske Norge...

– *Makt? Gir det makt å være med å bestemme over et blad som Utposten?*

– Ja, det vil jeg si – vi er jo med på å bestemme en del av det mange kolleger skal lese. Vi risikerer selvsagt å miste abonnenter dersom vi blir for sære i temavalg, så makta er ikke total. Men vi har bl.a. valgt å trykke mye stoff som problematiserer risikoepidemien som jo har sterke støttespillere i legemiddelindustrien og spesialisthelsetjenesten. Pernille Nylehn har skrevet og kritisert NAVs krav om at henvisning til psykiater skulle gå via dem for at pasienten skulle komme raskt til slik behandling – i ettertid har NAV endret opplegget slik at ansatte der ikke lenger har tilgang til slike sensitive opplysninger. Sist, men ikke minst, har Karin Frydenberg i år satt fokus på gentesting av nyfødte med tanke på økt risiko for diabetes. Den debatten ble jo rakst tatt opp i de store riksavisene og i dette nummeret

kommer det en redegjørelse om saken fra Etisk råd i legeforeningen. Med disse artiklene har vi helt klart vært med på å sette dagsorden på temaer vi synes er viktige i Helse-Norge.

Utposten har – etter manges mening – spilt en rolle i utviklingen av norsk allmenn- og samfunnsmedisin. Etter ti år som redaktør har Jannike som ingen annen sett Utposten fra innsida.

– *Hvilken faglig betydning mener du bladet har og har hatt?*

– Jeg tror Utposten har hatt og har stor betydning for allmenn- og samfunnsmedisinere fordi vi trykker stoff som er veldig praksisnært. Det at «vanlige» kolleger skriver for oss tror jeg gjør at stoffet føles veldig relevant. I Utposten er det lov å lure på de «enkle» problemstillingene og fortelle fra en hverdag som verken er evidensbasert eller strømlinjeformet, men «sann» fordi den er så mangfoldig og ubearbeidet. Jeg tror at leserne kjenner seg veldig godt igjen i vår måte å formidle stoffet på. Vi tillater oss å la andre ta seg av de tunge, vitenskapelige greiene som selvsagt også er viktig, men mye fjernere fra hverdagsmedisinen.

“ *Jeg tror at leserne kjenner seg veldig godt igjen i vår måte å formidle stoffet på.* ”

– *Som «ikke-vitenskapelig» medisinsk tidsskrift er Utposten noe for seg sjøl. Da er det vel også noe som er særegent for Utposten?*

– Ja, vårt mantra er å trykke stoff som beskriver hvordan virkeligheten *egentlig* er for oss som arbeider i primærhelsetjenesten uavhengig av hvor lite vitenskapelig basert utsagnene er. Med det får vi fram «magefølelsen» til kollegene våre på en unik måte.

Jannike er grunnleggende nysgjerrig – i ordets beste forstand. Hun godtar ikke lettvinde og overflatiske sannheter, men går i dybden og ønsker å forstå. Fra pålitelig hold vet vi at hun alt som student var av dem som stilte spørsmål og utfordret vedtatte sannheter. Og for dem som husker noen år tilbake i Utpostens historie vil «Ord om ord» lyde kjent..

– *Du er opptatt av den dypere betydning av og røttene til de medisinske begreper. Kan studiet av ordenes historie gis oss dypere innsikt i medisinen?*

– Nå refererer du til «min spalte» i Utposten fra 1997–2002 der jeg tok fram etymologien (ordenes opprinnelse) til en del medisinske ord og uttrykk. Uten noen som helst formell bakgrunn i språkvitenskap har jeg alltid hatt glede av å gruble over ordenes opprinnelse. Kommunikasjon er det viktigste redskapet mennesket besitter, ja uten språk ville vi neppe eksistert. Våre ordvalg sier mer enn ordene i seg selv. Etymologi gir også viktig historisk innsikt fordi ordenes

opprinnelse forteller oss mye om hvilke betingelser som var til stede i samfunnet da det aktuelle ordet ble til. Det beste eksempelet jeg har her, er kanskje ordet *heroin*. Dette stoffet kom på markedet som legemiddel i 1898. Dr Heinrich Dreser som da var forskningsdirektør i firmaet Bayer, skapte ordet fra det tyske ordet «heroisch» og klarte

entusiasmen. Jeg gleder meg faktisk til hver arbeidsdag, jeg tar meg i å synge på tur til jobben!

Hun forteller at hun har hatt som overlevelsesstrategi å sette grenser overfor pasientene. De får bl.a. ikke ringe henne privat.

“... vårt mantra er å trykke stoff som beskriver hvordan virkeligheten egentlig er for oss som arbeider primærhelsetjenesten.”

med dette ordet å markedsføre heroin som et sterkt og vel-egnet stoff til å kurere morfinmisbruk! Av dette ser vi at legemiddelindustriens evne til «god» markedsføring ingenlunde er et nytt fenomen, at de også da visste å bruke språket i sin tjeneste og at ordenes betydning og de assosiasjoner vi får av dem kan ha betydning for våre faglige valg!

Jannike har vært allmennlege i Namsos i 21 år. En småby der «alle kjenner alle». Allmennlegen ser de samme pasientene i 2–5–10–20 år.

– Føler du slitasje i den samme jobben år ut og år inn, eller klarer du å bevare entusiasmen? Og hva er det som gir deg energi til å holde ut?

Joda, i Namsos kjenner de fleste hverandre og dr. Reymert er nok et fenomen mange i byen vet en del om, på godt og vondt. Jeg har faktisk i mange år tenkt på hvorfor jeg ikke føler slitasje med å være allmennlege på samme kontor for de samme pasientene år ut og år inn. Jeg tror det til en viss grad dreier seg om at jeg er nokså enkelt sammensnekret i toppetasjen og trenger ikke de store utfordringene her i livet for å trives. Tvert i mot, jeg er nok en «kontrollfreak» og har funnet min «nisse» på et lite legekantor der vi har en drift som vi har spesialtilpasset oss som jobber der.

I tillegg har jeg helt bevisst valgt en del strategier for å ikke brenne ut. Da vi fikk tre barn i løpet av fire år valgte jeg å jobbe redusert. Nå som yngstemann er 19 er det ingen ting jeg er mer glad for enn at jeg tok meg tid til å være litt heime med verdens flotteste barn! En fridag i uka har gitt meg

– Videre tror jeg at ikke bare jeg, men at også pasientene har godt av at kontakten mellom oss struktureres f. eks. med at en konsultasjon kun unntaksvis får lov til å drøye over 30 minutter, at en «øyeblikkelighjelp» hos meg faktisk er akkurat det: «Nå får du ta opp det som er akutt, andre spørsmål må du bestille vanlig time for!» Videre liker jeg ikke å være på fornavn med pasientene, som profesjonell vil jeg ha en viss avstand til mine pasienter, vi er ikke venner i ordets rette forstand. Med denne valgte avstanden klarer jeg å skille livet på og utenfor legekantoret, og det tror jeg har gjort at jeg stortrives på jobben hver dag.

– Det høres da voldsomt ut! Du må da også ha dine vanskelige stunder på jobben og dine «vanskelige pasienter»?

– Ja, det er klart, men vanskeligheter og slitasje er vel to forskjellige ting? Det er klart at jeg ikke har gått rundt og nynnet for meg selv hver dag i over 20 år! De vanskeligste stundene er når jeg har gjort feil – enten medisinske feil eller kommunikasjonsfeil ovenfor pasienter eller medarbeidere. Man kan selvsagt skyve slikt fra seg med å si at pasienten eller medarbeideren er «vanskelig», men et sted inne i meg sitter det en liten nisse som tør å minne meg på at feilen ligger hos meg og at jeg må ta ansvar for at det gikk galt. Slike nisser har vel alle, og det tror jeg er bra, i alle fall så lenge nissen ikke blir destruktiv. Jeg har ikke vært flink til å dele mine nederlag,

“I tillegg har jeg helt bevisst valgt en del strategier for å ikke brenne ut.”

masse overskudd. De siste årene har disse dagene blitt brukt til turliv, lesing og bl.a. Utpostenarbeide – aktiviteter som har gitt meg masse glede og en stor frihetsfølelse. Fire dager i praksis blir da som en lek! Og når man ikke føler seg nedlasset i arbeide, tror jeg det er mye lettere å opprettholde

FOTO: NAR SÆIE

FOTO: GURI HJULSTAD

Topptur på Lurusneisa (992 m.o.h.)
på grensa mellom Snåsa og Lierne.

når jeg nå ser tilbake på over 20 år i allmennmedisin ser jeg en mangel her: Feil ville kanskje vært lettere å bære hvis vi hadde et forum for å snakke om våre feil og nederlag?

– *Kvinnelig allmennlege, mor, jobb, andre aktiviteter – hvordan har det vært å kombinere rollene? Har du forsaket noe? Er det ting du har valgt å ikke gjøre, som du kunne hatt lyst til?*

– I dette spørsmålet burde det vært unødvendig å bruke ordet «kvinnelig» – det er jo ingen grunn til at jeg skulle slite mer med disse problemstillingene enn deg, min gode mann! Men virkeligheten er jo selvsagt den at ingen av oss er frigjort fra kjønnsrollemønsteret, og jeg har da heller ikke levd et liv der mitt kjønn ikke har satt andre krav til meg enn for eksempel min mann som er kardiolog. Nå er det heldigvis slik for meg at morsoppgaven har vært den beste og flotteste rollen jeg har blitt tildelt her i livet, de andre rollene er jo bare «støsj» sammenliknet med den store oppgaven det er å oppdra tre barn og prøve å hjelpe dem til å finne sin vei i livet på en god måte. Det er en oppgave som helt åpenbart krever mye, den som ikke har forsaket noe for å fylle mors (og fars)-rollen har prioritert dårlig, spør du meg! Jeg har forsaket «den store karrieren» (eller er det kanskje slik at jeg har sluppet å gå den veien fordi jeg har hatt barn å unnskyldte meg med?). Igjen er det vel slik at man lever et godt liv når man er litt enfoldig: det er faktisk ikke noe jeg kommer på som jeg kunne hatt lyst til å gjøre, men forsaket for å takle tidsklemma.

“... den som ikke har forsaket noe for å fylle mors (og fars)-rollen har prioritert dårlig, spør du meg!”

– *Du er veileder i spesialistutdanningen i allmennmedisin. Hva syns du er viktigst å formidle til de unge spesialistkandidatene?*

– Jeg håper jeg klarer å vise dem at gleden over faget kan overgå alle frustrasjoner og nedturer man måtte møte på sin vei i livet som allmennlege. Men glede er et fenomen man faktisk må lete litt etter, den kommer bare frem når du har vilje til å se den! Jeg tenker også det er viktig å prøve å av-

lære folk den sutrementaliteten som dessverre til tider trives så alt for godt blant våre kolleger.

Jeg vil påstå at det finnes knapt noen mennesker på denne jord som er så privilegerte som oss, klarer vi ikke å se det burde vi prøvd å leve de underprivilegertes liv en uke! Nå ble jeg veldig moralistisk, men jeg mener man ved å tenke over dette faktisk kan gjøre hverdagen triveligere både for oss selv, våre pasienter og våre medarbeidere, og det er noe vi alle fortjener.

Videre tenker jeg det er viktig at jeg som har jobbet i allmennpraksis i over 20 år tør å stå fram som ufullkommen og feilbarlig.

Selvsagt skal en veiledningsgruppe også hjelpe våre unge kolleger til å reflektere over faget og tenke selvstendig, men det går liksom av seg selv i de gruppene jeg har vært veileder for.

– *Utposten har vært en viktig og stor del av ditt faglige liv i ti år, nå blir tid og kapasitet frigjort. Hva vil du bruke engasjementet ditt på nå?*

– Ja, si det! Jeg elsker å være aktiv og drive med prosjekter, så vakuumet etter Utposten skremmer meg. Vår yngste sønn flyttet hjemmefra nå i høst også, så her er det rikelige muligheter for en større midtlivskrise! Problemet er at jeg er ikke så lite bortskjemt, det jeg skal bruke tida mi på skal være både givende og utviklende med mange kortsiktige gevinster, og det er jo få ting som kommer opp mot å sitte i Utposten-redaksjonen da! Faktisk har jeg strevd litt med dette, jeg burde jo klare å finne på noe artig å drive på med nå. Jeg er for lat til å begynne med forskning. Bare tanken på å sitte med tall og kurver og statistikker jeg ikke skjønner noe av gir meg frysninger nedover ryggen. Akkurat nå ser det ut som det blir å bruke veiledningskunnskapen min til å være med på å utvikle et gruppetilbud med livsstils-veiledning, men om det blir en realitet er foreløpig litt usikkert. Ellers er jeg så heldig å bo i den vakreste delen av Norge (bare kom og se selv!) så kanskje jeg skal bruke enda mer tid på å vandre rundt i Namdalens vakre natur i årene som kommer?